

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

§. 4. De Impedimentis impediens Matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

parentum & consanguineorum fortè propter inæqualitatem contrahentium aut aliam causam magnum scandalum timeatur, vel alius malus exitus, possit iudex Ecclesiasticus tale matrimonium prohibere & sponsalia irritare, cum virtus Justitiæ non obliget ad actum peccaminosum, ex quo notabiliter læditur charitas proximi, parentum pietas, & cognatorum amicitia dissolvitur, sicut docet Gutierrez d. c. 29. num. 23. Sanch. lib. I. disput. 14. num. 3.

§. IV.

De Impedimentis Impedientibus
Matrimonij.

SUMMARIÆ.

1. Quid & quotuplicia sint impedimenta?
2. Impedimenta impedientia enumerantur.
3. Quid sit Ecclesie vetitum?
4. Quid tempus Feriarum?
5. Quid Catechismus? 6. Quid incestus?
7. Superveniente post matrimonium saltem ratum affinitate per copulam incestuosam pars delinquens perdit jus exigendi debitum.
8. Pœna incestus non extenduntur ad incestum cum propria consanguineâ commissum.
9. Textus contrarij explicantur.
10. Incestus etiam post mortem uxoris commissus annexas habet constitutas pœnas.
11. Incestus commissus ultra secundum gradum non habet annexas illas pœnas.
12. Ut incestus mersatur pœnas, copula debet esse perfecta.

13. Pœna

13. *Pœna incestus non extenduntur ad peccatum cum cognatis spiritualibus.*
14. *Confessarius non tenetur monere incestuosum invincibiliter ignorantem sua obligationis.*
15. *Sponsus committens peccatum cum consanguinea sponsæ constituit impedimentum dirimens.*
16. *Raptus olim impedimentum impediens, hodiè post Conc. Trid. dirimens.*
17. *Quatuor casus excipiuntur à pœnis raptus.*
18. *Quid sit susceptus propriæ sobolis?*
19. *Quid mors seu occisio presbyteri?*
20. *Quid pœnitentia solemnis?*
21. *Qui sanctimonialem ad matrimonium saltens tentaverint, etiam cum aliâ personâ nunquam contrahere possunt.*
22. *Quenam impedimenta hodiè sint in usu?*

Duplicia sunt impedimenta matrimonij
Impedientia scil. & *Dirimentia*. Illa dicuntur, quæ quidem ab initio impediunt & prohibent matrimonium contrahi, de facto autem contractum validum relinquunt & ad summum præter reatum peccati aliam pœnam arbitrio Episcopi taxandam inferunt, ista verò posteriora non tantum ab initio resistunt Matrimonio, sed etiam contractum dirimunt, nullum & invalidum reddunt. Porro Impedimenta impedientia memoriæ causa sequentibus versiculis comprehenduntur:

Ecclesiæ vetitum, nec non tempus feriarum.

Atque catechismus, sponsalia, iungito vorum,

Incestus, raptus, sponsata mors mulieris.

*Susceptus propria sobolis, mors presbyteralis,
Aut si pœniteat solemniter, aut monialem
Accipiat, prohibent hæc conjugium sociandum.*

3 Ad Ecclesia vetitum quamvis hæc omnia impedimenta referri possint, quia propter ea ab Ecclesia prohibentur matrimonia, specialiter tamen hic intelligitur prohibitio Episcopi, de qua in §. I. Sect. 3. jam actum est.

4 *Tempus feriarum* est illud, quo solemnes nuptiæ interdicuntur, & licet olim pluribus anni temporibus talis inhibitio fuerit, ut in diebus Rogationum usque ad octavam Pentecostes, & tribus septimanis ante festum D. Joannis Baptistæ, c. non oportet, & passim caus. 33. q. 4. 6. Capellanus de ferijs. Hodiè tamen Trid. sess. 22. de Reform. matrim. c. 10. Abrogatis alijs ferijs constituit, ut solemnes nuptiæ prohibeantur tantùm à Dominica I. Adventûs usque ad festum Epiphaniæ, & à die Cinerum inclusivè usque ad Octavam Paschæ. Præterea communiter inter DD. receptum est, idque à S. Congreg. Cardinal. declaratum, quod in prædictis Ferijs tantùm sollemnis & extrema nuptiarum pompa interdicatur, non autem sponsalia de futuro, imò nec ipsum matrimonium, si ex justa causa differri nequeat, & privatim sine publica pompa coram paracho & testibus saltem cum licentiâ Episcopi celebretur, sicut notavit Barb. in cod. c. 10. n. 4.

5 *Catechismi* nomine intelligitur illa instructio fidei, quæ olim præcedere baptismum & ante
januam

Januam Ecclesiae cum cathecumeno seu noviter baptizando jam adulto fieri solebat, juxta *c. ante baptismum. de consecrat. dist. 4.* & quia habebat rationem alicujus paternitatis seu regenerationis spiritualis, ideò si baptizanda fuisset femina. inter eam & catechizantem oriebatur impedimentum impediens, non autem dirimens, *c. 2. de cognatione spirituali in 6.* De sponsalibus, quatenus cum una persona contracta impediunt matrimonium cum aliâ, superius *cod. S. 1. sect. 3.* dictum est; De Voto agetur inferius.

De Incestu notandum est I. Si post matrimonium ratum vel consummatum affinitas superveniat, ut vir consanguineam suæ uxoris cognoscat, vel e contra uxor cum consanguineo mariti peccet, tunc matrimonium quidem nec quoad vinculum, nec quoad cohabitationem dissolvetur, ille tamen ejus culpâ orta est affinitas, nunquam amplius poterit petere debitum conjugale, sed tantum parti innocenti, si exigat, reddere, *c. 6. & 10 de eo qui cognovit consanguineam uxoris suæ.* Item mortuo conjugate innocente nullum aliud matrimonium licite contrahere poterit, valebit tamen, si de facto contractum fuerit, *c. 1. & c. ultimo. eodem tit.* sed hæc posterior pæna, sicut & alia multa impedimenta videntur in desuetudinem abiisse, vel saltem, ut aliqui putant, per dispensationem Episcopi tolli possunt.

Notandum II. Quamvis nonnulli existiment,

ment, aliquem incestum etiã cum propriã consanguineã commissum habere prædictas pœnas annexas, eo quòd gravior sit incestus cum consanguinea, quàm cum affine, & *text. in c. si quis viduam. caus. 32. q. 7. & c. qui propinquas. causã 35. q. 3.* absolutè prohibent incestuosis matrimonium. Nihilominus verius videtur, enumeratas pœnas juxta Rubricam *tit. de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue.* specialiter tantùm illis inflictas esse, qui cum consanguineis conjugis incestum committunt, adeoque tanquam odia extendenda non esse. Neque id rarum est, ut jura in determinandis pœnis non tam ad gravitatem delicti, quàm ad coercendam frequentiam & periculum respiciant. argum. *text. notabilis in L. 1. ff. de Abigeis.* Solet autem semper majus esse periculum, ne peccatum in consanguineos conjugis quàm proprios committatur. † Textus verò supra allegati, & si qui sunt alij similes vel secundùm dictam rubricam explicandi sunt, vel in eum sensum, quod inter ipsos incestuosos matrimonium consistere non possit. *Sanch. l. 7. disput. 15. num. 16.*

10 Notandum III. Incestum cum consanguineã uxoris etiã post mortem perpetratum puniri pœnis supra dictis, ut apertè decisum est *in c. transmissa. 4. eod. tit.* & ibi notant Bonac. & Barb. ac alij Canonistæ communiter contra quosdam contrarium sentientes.

11 Notandum IV. Cùm hodiè juxta Trid. *sess.*

DE IMPEDIMENTIS IMPEDIENTIBUS. 311

24. *de Reform. c. 4.* non extendatur impedimentum affinitatis ex copula *illicita* ultra *secundum gradum*, ideò, si quis cognovisset consanguineam uxoris ultra secundum gradum, non privaretur jure petendi debitum, etsi cum consanguinea sponsæ id fecisset, adhuc cum sponsa matrimonium contrahere posset & deberet.

12

Notandum V. Quòd copula cum consanguinea uxoris debeat esse completa, & non tantùm attentata, vel imperfecta, item cum hæc constitutio sit pœnalis, debet esse copula in ordine ad hanc pœnam promerendam culpabilis, & formaliter incestuosa, adeòque non sufficeret copula metu extorta saltem respectu illius, qui metum passus est, neque copula, quam quis habuit cum ea, quam consanguineam intra secundum gradum esse ignoravit. 13

Notandum VI. Quòd constitutio dicti tit. *De eo qui cognov. Ec.* tanquàm pœnalis non sit extendenda ad eos, qui peccant cum cognatis spiritualibus vel legalibus conjugis v. g. cum patrino vel patrino ejusdem: loquitur enim constitutio de consanguineis uxoris, adeòque naturaliter cognatis, non de alijs. 14

Notandum VII. Quòd confessarius non teneatur monere incestuosum de obligatione abstinendi à petitione debiti, si in bona fide sit, & istam obligationem invincibiliter ignoret, ac simul adsit periculum incontinentiæ & transgressionis, quia alias, qui prius propter bonam fidem

fidem non peccavit jam exponeretur periculo peccandi, quod si de facto monitus sit incestuosus, vel de se non ignoret, propter ætatem tamen vel alia de causa abstinere non possit, Episcopo dispensare concessum est, ut ex communi praxi docet Sanch. *lib. 8. disput. 11. num. 13.*

¶ *Notandum est denique, si sponsus suæ sponsæ sororem vel aliam consanguineam cognoscat, hoc ipso nascatur impedimentum dirimens affinitatis, ita ut eum sponsâ matrimonium absque dispensatione amplius consistere non possit, damnus tamen sponsæ ex tali delicto illatum sponsus resarcire debet, per pecuniariam compensationem, vel certè dispensationem impetrare.*

¶ *Raptus hoc loco dicitur violenta mulieris abductio, & quamvis olim raptus fuerit tantum impedimentum impediens, eo casu, quo alterius sponsa fuisset abducta *c. statutum caus. 27. q. 2.* de cætero autem non aliter annullari matrimonium, quàm si mulier abducta nunquam liberè consensisset.*

Hodie tamen Trid. sess. 24. de reform. c. 6. edidit constitutionem in hæc verba: *Decernit S. Synodus inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium, quòd si rapta à raptore separata in loco tuto ac libero constituta illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, & nihilominus raptor ipse, & omnes, qui consilium, auxilium, & favorem præbent, sint ipso jure ex-*

communicati, ac perpetuo infames omniumque dignitatum incapaces, & si clerici fuerint, de proprio gradu decidant, teneatur præterea raptor mulierem, siue eam uxorem duxerit, siue non, decenter arbitrio iudicis dotare. Ex qua constitutione apparet, raptura hodie esse impedimentum dirimens, si matrimonium eo tempore contrahatur, quo rapta in potestate raptoris est etiam si rapta liberè consentiat, ut notat Barb. in eod. c. 6. num. 9. & alij communiter † Ibi tamen enu-
merat Barbos. aliquos casus, qui à nonnullis DD. probabiliter excipiuntur ab hoc impedimento, ut 1. si raptus non fuerit factus intentione matrimonij contrahendi, sed libidinis causa. 2. si fœmina invitis parentibus ipsa tamen consentiente abducatur. 3. si propria sponsa rapiatur. 4. si in aliquo casu raro fœmina curaret rapti virum, eo quòd leges præsertim penales non extendantur ad casus insolitos, L. nam ad ea. ff. de legibus.

Mors mulieris siue uxoricidium etiam impedimentum causat, ut maritus occidens sine spe alterius conjugij manere debeat, c. interfectores. caus. 33. q. 2.

Susceptus propriae sobolis tunc inducit impedimentum, si quis extra necessitatem proprium filium baptizârit, aut eum tanquàm patrinus tenuerit, talis enim non tantùm constante matrimonio perdit jus exigendi debitum conjugale, sed etiam ab alio matrimonio contrahendo prohibentur, c. de eo, ubi Glos. & DD. caus. 30. q. 1.

19 *Mors presbyteralis seu occisio presbyteri etiam impedit occidentem, ne matrimonium contrahere possit, c. 2. de penitent. & remission. Quo tamen aliqui tantum obtinere volunt, ubi quis in iudicio de homicidio convictus, & condemnatus fuerit, ut docent Panorm. & Hostiens. eod. c. 2.*

20 *Penitentia solemnis dicitur, quæ ob crimina graviora injungitur, publicè peragenda, ita ut aliquis certo tempore ante Ecclesiam stare, vel domi jejunare, à gestatione gladij, aut equitatu abstinere debeat; quæ pœna olim valdè frequens fuit; intra hoc ergo penitentia tempus etiam matrimonium prohibetur, c. de his. & ultimo caus. 33. q. 2.*

21 *Demùm etiam illis interdicitur matrimonium cum quavis alia persona, qui Deo desponsatas moniales sibi matrimonio jungere præsumperunt. c. is ergo. caus. 27. q. 1. Imo de jure civili tales, qui vel tantum attentarint moniales matrimonij jungendi causâ, & multò magis qui rapuerint aut violarint easdem, capitali supplicio puniuntur, L. si quis. 5. Cod. de Episcopis & clericis, quam legem de verbo ad verbum in Corpus Juris canonici retulit Gratianus c. 6. de penitentia dist. 1. qui tamen intelligendus est, quòd loquatur de jure Civili & foro sæculari, non autem de foro Canonico; quia Ecclesia nulli infert pœnam sanguinis, vel mortis ex quovis scelere, sed tantum censuras, pœnam carceris, aut alias similes, nisi quod ali-*

DE IMPEDIMENTIS IMPEDIMENTIBUS. 315

aliquando ob delicti gravitatem etiam clericos prius degradatos judici sæculari tradat *c. cum non ab homine, de judiciis, c. novimus. de verb significat.*

Si quæras, an omnia prædicta impedimenta²² etiam hodie in usu sint? *R.* quamvis consuetudo abrogans legem non præsumatur, nisi probetur, nec à consuetudine unius vel alterius loci rectè ad universalem consuetudinem inferatur, nihilominus DD. qui in diversis orbis partibus de matrimonio scripserunt, communiter attestantur, impedimenta impedientia usu hodierno recepta non esse, si quatuor excipias, scilicet. *Ecclesia vetitum* id est interdictum Episcopi, *tempus feriarum, sponsalia, & votum.* Atque hanc consuetudinem etiam operari ut in omnibus impedimentis impedientibus (excepto voto & sponsalibus, quæ jure divino & naturali obligant) dispensare possit Episcopus, tradit Sanch. *lib. 7. disput. 27. num. 15.* & Navar. *in Manual. confessor.* (quod jam Nonagenarius senex dedicavit Gregorio XIII.) *e. 22. num. 85.* testatur, quod nunquam audiverit, super impedimentis impedientibus (intellige exceptis illis quatuor) dispensationem impetrari.

§. V.

De Impedimentis Dirimentibus.

SUMMARIÆ.

1. *Quid sint impedimenta dirimentia?*
2. *Enumerantur.*

Im-